

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2267/2022
17.08.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез, Весне Станковић, Весне Субић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији су пуномоћници Јасмина Михаиловић и Ненад Савковић, адвокати из ..., против туженог ЈП „Градска чистоћа Лајковац“ из Лајковца, кога заступа пуномоћник Весна Јовановић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3579/20 од 24.12.2021. године, у седници одржаној 17.08.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3579/20 од 24.12.2021. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3579/20 од 24.12.2021. године, у ставу првом изреке и у делу одлуке о трошковима поступка и пресуда Основног суда у Убу П1 14/20 од 16.09.2020. године, исправљена решењем истог суда П1 14/20 од 30.07.2021. године, које је исправљено решењем истог суда П1 14/20 од 04.11.2021. године, у потврђујућем делу и за трошкове поступка и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Убу П1 14/20 од 16.09.2020. године, исправљеном решењем истог суда П1 14/20 од 30.07.2021. године, које је исправљено решењем истог суда П1 14/20 од 04.11.2021. године, ставом првим и другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу АА из ... плати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у периоду од 01.07.2016. године до 30.06.2019. године, појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом трећим и четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу ББ из ... плати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.07.2016. године до 31.10.2018. године појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима исплати трошкове парничног поступка и то тужиоцу АА износ од 82.712,36 динара, а тужиоцу ББ износ од 84.709,67 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3579/20 од 24.12.2021. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у делу става првог и трећег изреке којим је обавезан тужени да тужиоцу АА за период од 01.07.2016. године до 30.06.2019. године и тужиоцу ББ за период од 01.07.2016. године до 31.10.2018. године, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада исплати појединачне одређене износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате, ближе одређене овим ставом изреке, као и у ставу другом и четвртм изреке и жалба туженог је у том делу одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог и трећег изреке и одбијен као неоснован тужбени захтев тужилаца у делу којим су тражили да им тужени на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и то тужиоцу АА за период од 01.07.2016. године до 30.06.2019. године и тужиоцу ББ за период од 01.07.2016. године до 31.10.2019. године исплати појединачне одређене износе преко досуђених износа, а до тражених са законском затезном каматом од доспелости до исплате, ближе одређене овим ставом изреке. Ставом трећим изреке, потврђено је решење о парничним трошковима садржано у ставу петом изреке првостепене пресуде у делу којим је обавезан тужени да исплати трошкове парничног поступка тужиоцу АА износ од 82.607,28 динара, а тужиоцу ББ износ од 80.178,60 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате и жалба туженог у том делу је одбијена као неоснована. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу петом изреке првостепене пресуде, у преосталом делу и одбијени су као неосновани захтеви тужилаца у делу да се обавезе тужени да им исплати преко досуђених износа, тражене износе са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом петим изреке, обавезани су тужиоци да туженом накнаде трошкове поступка по жалби у износу од 27.916,42 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену ревизију је благовремено изјавио тужени у односу на став први и трећи изреке, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучује применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...18/20), ревизија се изузетно може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије, Врховни суд цени у већу од пет судија.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, Врховни суд је оценио да је ревизија туженог дозвољена, имајући у виду ревизијске наводе да је погрешном применом материјалног права одлучено о тужбеном захтеву, супротно важећој судској пракси у истој или битно сличној чињенично-правној ситуацији и одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о основаности ревизије у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац АА је запослен код туженог на радном месту ..., а тужилац ББ у периоду потраживања је био запослен код туженог и радни однос му је престао 31.10.2018. године. Анексима уговора о раду које су закључили са туженим и то тужилац АА 31.10.2014. године, а тужилац ББ 02.10.2013. године, уговорено је да запослени има право на месечну накнаду за исхрану у бруто износу од 3.000,00 динара и накнаду на име регреса за коришћење годишњег одмора у висини бруто износа од 2.000,00 динара на месечном нивоу. Колективним уговором туженог од 22.07.2015. године, предвиђено је да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада за дане проведене на раду у висини од 15% просечне месечне зараде у Републици, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, као и накнаду за регрес за коришћење годишњег одмора у висини 75% просечне месечне зараде у Републици, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Трошкови на име исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиоцима су исплаћени кроз зараду у складу са анексима уговора о раду, а не у складу са одредбама Колективног уговора који је у том периоду био на снази код туженог. Висина разлике накнаде за исхрану у току рада и накнаде за регрес, утврђена је према налазу и мишљењу вештака економско-финансијске струке.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбене захтеве сматрајући да исплата трошкова тужиоцима на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у спорном периоду није извршена на правилан и законит начин. По схватању првостепеног суда, накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора нису зараде, већ представљају трошкове чија је висина утврђена општим актом послодавца и не могу се мењати. Сходно томе, а имајући у виду да тужени није чисто буџетски корисник, већ привредно друштво које своје услуге наплаћује од грађана, за обрачун наведених потраживања тужени није могао применити Закон о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, којим законом није ни било предвиђено умањење регреса и додатка за исхрану кроз непримењивање Колективног уговора од 22.07.2015. године који је био важећи код послодавца у утуженом периоду.

И према ставу другостепеног суда тужиоци имају право на наведене накнаде, али у износима према критеријумима из Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији РС, а не по Колективном уговору туженог од 22.07.2015. године, јер исти није објављен и није ступио на снагу због чега је потврдио првостепену пресуду у назначеном делу, а преиначио и одбио тужбени захтев преко досуђених износа обрачунатих према колективном уговору туженог.

По оцени Врховног суда основано се ревизијом указује на погрешну примену материјалног права, због чега чињенично стање на коме су засноване нижестепене пресуде није потпуно и правилно утврђено.

У Републици Србији, Закон о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, којим се уређују питања која се односе на умањење примања запослених из јавног сектора, примењивао се почев од обрачуна и исплате плата, зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава почев од новембра 2014. године па до 01.01.2020. године, када је престао да важи ступањем на снагу Закона о престанку

важења Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Сл. гласник број 86/2019).

Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, бр.116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица као корисника јавних средстава са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плате и зарада у јавном сектору. Чланом 2. закона је одређено да су корисници јавних средстава и јавна предузећа основана од стране Републике Србије, односно локалне власти у смислу закона којим се уређује буџетски систем, као и правна лица основана од стране тих јавних предузећа. Чланом 3. став 1. закона прописано је да се платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица, запосленог код корисника јавних средстава утврђеног у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. Чланом 4. прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта (осим појединачног акта којим се плата повећава по основу напредовања) којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи, на основу којих се повећава износ плата и другог сталног примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона. Према члану 5. закона основица за обрачун и исплату плата код корисника јавних средстава, утврђена је законом, другим прописом или другим општим и појединачним актом, који је у примени на дан доношења овог закона, умањује се за 10% уз одређене изузетке прописане овим законом.

Из цитираних одредаба произлази да се овим законом уређују питања која се односе на умањење примања запослених у јавном сектору у циљу фискалне консолидације буџета. Чланом 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, одређено је да су корисници јавних средстава између осталог и јавна предузећа основана од стране Републике Србије, односно локалне власти у смислу закона којим се уређује буџетски систем, као и правна лица основана од стране тих јавних предузећа. Из наведене одредбе, а супротно закључку нижестепених судова, произлази да је тужени, као јавно предузеће чији је оснивач Општина Лајковац, имао обавезу да у периоду почев од новембра 2014. године па до краја спорног периода за који се тражи накнада, био обавезан да зараде запосленима исплаћује у складу са одредбама Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, који је престао да важи 01.01.2020. године.

Чланом 104. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...75/14) прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду. Одредба члана 105. Закона о раду прописује да се зарада састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца (награде, бонуси и сл.) и других примања по основу радног односа, у складу са општим актом и

уговором о раду (став 1.). Под зарадом у смислу става 1. овог члана сматра се зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде (став 2.). Под зарадом у смислу става 1. овог члана сматрају се сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тач. 4. и 5, члана 118. тач. 1-4, члана 119, члана 120. тачка 1. и члана 158. овог закона (став 3).

Из цитираних одредаба Закона о раду несумњиво произлази да се под зарадом сматрају и примања из радног односа као што је накнада за исхрану у току рада и накнада регреса за коришћење годишњег одмора, док се у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, под појмом зараде подразумева зарада утврђена у складу са законом који уређује радне односе. Стога се не може се прихватити као правилан закључак нижестепених судова према којем накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора не представљају зараду, већ друге трошкове чија се висина утврђује општим актом послодавца, због чега се и на обрачун ових потраживања не могу применити одредбе Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.

Имајући у виду да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, па тиме није било услова за преиначење побијане одлуке, Врховни суд је, применом члана 416. став 2. ЗПП, укинуо нижестепену одлуку и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање, односно одлучио као у ставу другом изреке.

У поновном поступку, првостепени суд ће утврдити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом, правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

**Председник већа – судија
Марина Милановић, с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**